

REZIME

Sprovedena populacionogenetička analiza fenotipskog dimorfizma »savi-jač«—»nesavijač« lateralnih rubova jezika u sedamnaest lokalnih populacija (ukupno 9069 osoba) Bosne i Hercegovine, rezultirala je u nekoliko osnovnih nalaza.

U većini uzoraka (76%) među djevojčicama je konstatovano više »nesavijača« nego među dječacima; statistički značajne razlike u tom pogledu ispoljavaju se u sedam (41%) lokalnih uzoraka i u čitavom ispitanom uzorku stanovništva Bosne i Hercegovine. Ovi nalazi mogu biti povod za buduća istraživanja (eventualnog) uticaja pola na fenotipsku ekspresiju genetičkih deterimnatora posmatranog sistema dinamičko-morfološke kvalitativne varijacije.

Učestalost recesivnog fenotipa u proučenom skupu lokalnih populacija kreće se od 29,51% ($q_r = 0,54$; Goražde) do 60,54% ($q_r = 0,78$; Rakitno); velika većina (76%) uzoraka spada u relativno široki (karakteristični) raspon variranja frekvencije »nesavijača« između 35% i 55%. U ukupnom uzorku bosanskohercegovačkog stanovništva učestalost recesivnog fenotipa iznosi 42,99% ($q_r = 0,66$).

Od ukupno 136 preduzetih testova statističkog značaja konstatovanih razlika u procentualnoj učestalosti »nesavijača« po pojedinim lokalnim uzorcima, signifikantne razlike su nađene u 96 (71%) komparacija. Najvjerojatiji uzroci toj pojavi mogu biti genetički drift i relativno visok stupanj propagacijske izolovanosti većine proučavanih lokalnih populacija. Srazmjerno visok stepen heterogenosti proučavanog parametra u posmatranom skupu uzoraka potvrđuje se i analizom standardizovane Valundove varijanse a alelogenskih frekvencija ($\chi^2 = 0,0199$); utvrđena vrijednost Valundove varijanse istovremeno pokazuje da je po tom pokazatelju stanovništvo Bosne i Hercegovine relativno heterogenije nego po nizu drugih markera genetičkog sastava populacije (na primjer: sekrecija ABH antigena, forma ušne resice, oblik nokata, itd.).

Posmatranjem spacijalne distribucije relativne učestalosti recesivnog alelogena (q_r) u proučenom dijelu bosanskohercegovačkog stanovništva, može se zapaziti da, globalno uzevši, lokalne populacije duž zapadne i jugozapadne granice Republike karakterišu nešto povišene vrijednosti ovog pokazatelja.

Frekvencija fenotipa »nesavijač« (i recesivnog alela) u proučenom ukupnom uzorku stanovništva Bosne i Hercegovine (42,99%) uklapa se u raspon varijacije vrijednosti ovog parametra u prezentiranom skupu odabranih uzoraka svjetske populacije (25—52%); u tom pogledu posebno je upadljiva podudarnost uzoraka stanovništva Vojvodine (42,60%) i Bosne i Hercegovine.